

Miralls on mirar

Assajos que inciten a pensar en temes com la genètica, el determinisme i la identitat, el desenvolupament social, la política i l'honestat com a tòpics essencials i d'urgència pel que fa a l'autoconeixement humà

Tres assajos ens endinsen en el que som malgrat no haver-nos-en adonat. L'home i la dona necessiten un mirall on mirar-se per reconèixer-se, per començar a entreveure aspectes que només l'autoobservació permet veure. Un assaig mirall és aquell que, prenent una experiència personal, pròpia o aliena, s'endinsa en la nostra realitat i ens torna una imatge de nosaltres mateixos, advertint-nos que som més vulnerables del que creiem. Obres com *El gen, una història personal* de Siddhartha Mukherjee (Bengali, 1970), *Montañas tras las montañas*, la història d'un home dispat a curar el món, de Tracy Kidder, o *IBEX 35*, una història herètica del poder a Espanya, de Rubén Juste, són tres propostes que es mostren com a miralls on observar alguns dels grans temes de la modernitat: la identitat, la solidaritat i les trames del poder. Tres temes que revelen que vivim com uns somnàmbuls en espera que algú ens desperti.

El destí està escrit

La identitat: Mukherjee, professor de Medicina a la Universitat de Colúmbia i oncòleg al seu hospital, relata una experiència autobiogràfica i històrica sobre el camí recorregut de la genètica. Una aventura de superació, de pors, victòries i errors que mostra com està canviant la nostra noció de la identitat individual i col·lectiva. Una exploració que empeny a restablir una lògica determinista del nostre curs humà, com ja va revelar Steve Pinker al seu polèmic llibre *La tabla rasa*, en què adverteix que estem més condicionats pels nostres gens que per l'educació dels nostres pares o l'entorn cultural. Un viatge a través de l'ésser humà en què mostra com, des que un neix, ja té determinat el seu destí als gens.

L'obra narra la història de la seva família, devastada per malalties mentals, que porta Mukherjee a endinsar-se en la investigació i estudi de la història de la genètica per entendre el seu poder a escala individual i global. El seu recorregut ens fa viure la passió dels éssers humans per eixamplar els límits del coneixement. És també la manifestació de com les preguntes sempre són assolides per respostes incom-

Dos investigadores del Centre de Genètica Cardiovascular del Parc Científic de Girona preparant uns cultius de cèl·lules
AGUSTI ENSESA

pletas. Les qüestions ètiques de la manipulació genètica no són absurdes, queden en espera del descobriment definitiu que deixi sense valor aspectes ètics i morals. La història de la genètica enclou una paradoxa: Gregor Johann Mendel va ser un home religiós que al segle XIX va formular la transmissió de caràcters d'una generació a la següent. Va ser doncs un home de fe el que va obrir el camí per permetre traçar el mapa del genoma humà, de la curació de malalties degeneratives, però també va obrir el camí de l'eugenista nazi que, com assenyala al llibre, "havien infestat de tal manera la Terra de genètica humana que la disciplina havia quedat desposseïda de legitimitat i rigor científic". Un assaig imprescindible que ens porta a habitar la pell de Vincent, personatge interpretat per Ethan Hawke a la pel·lícula *Gattaca*, dirigida per Andrew Niccol. *Gattaca*

mostra un futur no molt llunyà en què els pares podran decidir tenir fills sans, determinats amb l'ajuda de l'enginyeria genètica, per evitar que siguin exclosos per la societat. El personatge de Vicent, que té una malaltia cardíaca, som tots nosaltres, que patim algun defecte.

Nova hospitalitat universal

La solidaritat: l'escriptor Tracy Kidder (Nova York, 1945) proposa descobrir el projecte vital del doctor Framer, que expressa una forma de solidaritat que no és producte de l'entusiasme momentani per mostrar el nostre suport als més desfavorits, sinó fruit de posar el coneixement, l'esforç, la intel·ligència i la sensibilitat al servei d'establir un nou ordre de prioritats, en què la solidaritat es projecta com a nova hospitalitat universal. Els desfavorits no són el problema, sinó la manera d'actuar davant ells. Framer és el

Tracy Kidder descobreix el projecte vital del doctor Framer i la seva particular visió de la solidaritat

nou heroi, anònim i tenaç, que, gràcies al seu coneixement mèdic, crearà un nou mètode per lluitar contra les malalties infeccioses. El seu territori de combat és Haití. El lector viurà el comportament de les societats desenvolupades, incapaces de posar tots els mitjans, fins i tot els elementals, per erradicar la misèria, principal causa de les malalties que assolien països com Haití. La visió humanista i pragmàtica de Framer queda expressada en aquesta observació: "Com és que un Déu just permetia aquella misèria tan gran?". Els camperols haitians responien amb un proverbi: "Déu dona, però no comparteix". Afirmació a la qual Framer responia: "Déu dona als éssers humans tot el que necessitem per prosperar, però no és ell qui divideix el botí. Aquesta és la nostra responsabilitat".

Economia i corrupció

IBEX 35, de Rubén Juste (Toledo, 1985), detalla el repartiment de poder a Espanya, les famoses portes giratòries, el poder polític i les empreses. Parteix de la premissa que, des que ens llevem fins que ens fem al llit, els ciutadans estan sotmesos a aquest poder de traços foscos i opacs. Delata el mal ús de l'àmbit públic i l'economia de favors i prebendes com uns veritables forats negres. Per alguns, és una fantasia conspiradora. Per altres, una veritat que ha de sortir a la llum. |

llibres

Siddhartha Mukherjee
El gen. Una història íntima/El gen. Una història personal
LA CAMPANA / DEBATE. TRADUCCIÓ AL CATALÀ: XAVIER PÀMIES / AL CASTELLÀ: JOAQUÍN CHAMORRO MIELKE. 712/704 PÀGINES. 24,90 EUROS

Tracy Kidder
Montañas tras

las montañas. Un hombre dispuesto a curar el mundo
CAPITÁN SWING. TRADUCCIÓ: SILVIA MORENO PARRADO. 306 PÀGINES. 20 EUROS

Rubén Juste
IBEX 35. Una historia herética del poder en España
CAPITÁN SWING. 320 PÀGINES. 20 EUROS

